

تفکر و اندیشه

بخش اول

فیلم

آب، نعمت بی نظیر خداوند، جلوه زیبایی و طراوت، مظهر پاکی و زلالی و عامل ادامه حیات است. در نبود آب، از آواز دلنشین پرندگان، طراوت و سرسبزی درختان و تبسم گل‌های زیبا و رنگارنگ طبیعت اثری نخواهد بود.

آری، آب مایه حیات و اساس زندگی در جهان است.

مفهوم: آب مایه حیات

وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ^۲

انسان با آب نیازهای طبیعی و جسمی اش را برطرف می‌سازد و به‌طور کلی آب، حیات بخش جهان مادی و از جمله ما انسان‌هاست.

مفهوم: آب حیات بخش جهان مادی

لِنُحْيِيَ بِهِ بَلْدَةً مَّيْتًا^۳

اما راستی حیات «روح» بشر وابسته به چیست؟ چه چیزی به روح و درون انسان شادابی و طراوت می‌بخشد؟ چگونه می‌توان به این اکسیر حیات دست یافت؟

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ^۴

ای کسانی که ایمان آورده‌اید، دعوت خدا و پیامبر را بپذیرید؛ آنگاه که شما را به چیزی فرامی‌خواند که زندگی حقیقی می‌بخشد.

۱- دبیران و دانش‌آموزان می‌توانند فیلم‌های کوتاهی که متناسب با موضوع درس است را در سایت گروه قرآن و معارف، به آدرس <http://quran-dept.talif.sch.ir> در بخش «فیلم کوتاه» مشاهده کنند.

مفهوم: اجابت دعوت خدا و پیامبر (ص) حیات بخش زندگی معنوی انسان‌ها

۲- سوره انبیاء، آیه ۳۰.

۳- سوره فرقان، آیه ۴۹.

۴- سوره انفال، آیه ۲۴.

1- چه عاملی سبب شده تا همواره در طول تاریخ شاهد ارائه برنامه‌هایی متفاوت و متضاد از جانب مکاتب بشری باشیم؟

هدایت الهی

مدرسه اول

همه ما، نیازهای کوچک و بزرگی داریم و خوشبختی و سعادت خویش را در برآورده شدن آنها جست‌وجو می‌کنیم، رضایت از زندگی را وابسته به میزان تأمین این نیازها می‌دانیم و همواره به دنبال برنامه‌ای هستیم که بتواند ما را به بهترین شکل، در برآورده ساختن این نیازها یاری کند.

1) (احتیاج دائمی انسان به داشتن برنامه‌ای که

پاسخگوی نیازهایش باشد و سعادت او را تضمین کند، سبب شده است که در طول تاریخ همواره شاهد ارائه برنامه‌های متفاوت و گاه متضاد از جانب مکاتب بشری باشیم.) این مکتب‌ها با ادعای رساندن بشر به سعادت، برنامه‌های گوناگونی را ارائه داده‌اند؛ اما ...

آیا انسان می‌تواند تنها با تکیه بر عقل، برنامه کاملی برای سعادت خود ارائه دهد؟

یک برنامه مناسب برای سعادت انسان باید چه ویژگی‌هایی داشته باشد؟

آیا برنامه‌ای که فقط سعادت دنیای انسان را در بر بگیرد، کامل است؟

آیا می‌توان به مکاتب مختلف اعتماد کرد و زندگی را براساس برنامه‌های آنان بنا نهاد؟

- 2- نیازهای برتر انسان را نام ببرید؟ شناخت هدف زندگی - درک آینده خویش - کشف راه درست زندگی
 3- نیازهای طبیعی و غریزی انسان را با ذکر مثال توضیح دهید؟
 4- آیا نیازهای انسان منحصر به نیازهای طبیعی و غریزی او می شود؟

نیازهای برتر

3) انسان همچون سایر موجودات زنده، یک دسته نیازهای طبیعی و غریزی دارد؛ مانند نیاز به آب، هوا، غذا و مسکن. خداوند پاسخ به این نیازها را در عالم طبیعت آماده کرده و قدرت آگاه شدن از آنها را نیز به انسان داده است؛ برای مثال، در وقت نیاز به آب و غذا احساس تشنگی و گرسنگی می کند و سراغ آب و غذا می رود. هنگام سرما و گرما، از مصالح موجود در طبیعت بهره می برد و برای خود پوشاک

و مسکن تهیه می کند. 3) 5- بین نیازهای برتر و آرامش انسان چه رابطه ای وجود دارد؟

4) اما نیازهای انسان منحصر به نیازهای طبیعی و غریزی او نمی شود؛ زمانی که انسان، از سطح زندگی روزمره فراتر رود و در افق بالاتری بیندیشد، خود را با نیازهای مهم تری نیز روبه رو می بیند؛ نیازهایی که برآمده از سرمایه های ویژه ای است که خداوند به او عطا کرده است. 1 پاسخ صحیح به این نیازهای

اساسی است که سعادت انسان را تضمین می کند. 4) 6- نیاز برتر شناخت هدف زندگی را توضیح دهید؟

5) (این نیازها به تدریج به دل مشغولی، دغدغه و بالاخره به سؤال هایی تبدیل می شوند که انسان تا پاسخ آنها را نیابد، آرام نمی گیرد) برخی از این نیازها عبارت اند از:

1- **شناخت هدف زندگی:** انسان می خواهد بداند «برای چه زندگی می کند؟» و کدام هدف است که می تواند با اطمینان خاطر زندگی اش را صرف آن نماید؟ او می داند که اگر هدف حقیقی خود را نشناسد، یا در شناخت آن دچار خطا شود، عمر خود را از دست داده است و چنین کسی در حقیقت، «سرمایه وجودی خود» را از بین برده است. 6 قرآن کریم می فرماید:

پیام آیه: شناختن هدف حقیقی زندگی به وسیله سرمایه های وجودی انسان باعث زیان می گردد

إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ^۲

در حقیقت، زیانکاران کسانی اند که خودشان را دچار زیان کرده اند.

به همین خاطر، امام سجاد علیه السلام پیوسته این دعا را می خواند که:

«خدایا، ایام زندگانی مرا به آن چیزی اختصاص بده که مرا برای آن آفریده ای»^۳ **مفهوم:** شناخت هدف زندگی

2- **درک آینده خویش:** انسان با این سؤال مهم و اساسی نیز روبه روست که:

7) («آینده او چگونه است؟»؛ «آیا زندگی او با مرگ تمام می شود، یا دفتر حیات او به شکل دیگری گشوده می گردد؟»؛ «اگر حیات، به شکل دیگری ادامه می یابد و انسان زندگی ابدی را پس از مرگ آغاز خواهد کرد، نحوه زندگی او پس از مرگ چگونه است؟»
 «زاد و توشه سفر به جهان دیگر چیست؟»

۱- با این سرمایه ها در درس دوم کتاب دین و زندگی پایه دهم با عنوان «پرواز» آشنا شده اید.

۲- سوره شوری، آیه ۴۵.

۳- وَ اسْتَغْرِغْ آبًا مِی فِی مَا خَلَقْتَنی لَهُ. دعای مکارم الاخلاق.

7- در نیاز برتر، درک آینده خویش، انسان با کدام سوال های مهم و اساسی روبه روست؟

این ابیات ارتباط مفهومی دارند با
 نیاز برتر درک آینده خویش

و «خوشبختی وی در آن سرا در گرو انجام چه کارهایی است؟» (7)
 روزها فکر من این است و همه شب خنم که چرا غافل از احوال دل خوشتم
 از کجا آمده ام آدمخم بهر چه بود به کجا می روم آخر نهای و ظنم

3- **کشف راه درست زندگی:** (راه زندگی، یا «چگونه زیستن») که ارتباط دقیقی با دو نیاز قبلی دارد، دغدغه دیگر انسان های فکور و خردمند است (این دغدغه از آن جهت جدی است که انسان فقط یک بار به دنیا می آید و یک بار زندگی در دنیا را تجربه می کند). بنابراین، در این فرصت تکرارشدنی، باید از بین همه راه هایی که پیش روی اوست، راهی را برای زندگی انتخاب کند که به آن مطمئن باشد تا بتواند با بهره مندی از سرمایه های خدادادی به هدف خلقت برسد. بنابراین، یکی از سؤالات اساسی انسان این است که راه درست زندگی کدام است؟ و چگونه می توان به آن دست یافت؟ (8)

تدبّر در قرآن

در آیات سوره عصر تدبّر کنید و با کمک
 دوستان خود، به سؤالات پاسخ دهید:
 1- خداوند در این سوره به چه چیزی سوگند

خورده است؟ چرا؟ **زمان - تا اهمیبت زمان و بازگشت ناپذیری عمر انسان و استفاده درست از آن را یادآور شود**

2- چه خسارتی انسان را تهدید می کند؟ . **خطر سقوط، از دست دادن، عمر.....**

3- چه کسانی دچار خسران نمی شوند؟ . **کسانی که ایمان بیاورند، عمل صالح انجام دهند، جق را رعایت کنند و دیگران را به آن سفارش کنند، صبورند و دیگران را هم به صبر دعوت می کنند**

نکته ← { سؤال هایی از قبیل چیستی «هدف انسان»، «آینده او» و «راه درست زندگی»، دغدغه انسان های جست و جوگری است که برای خود و فرصت زندگی ای که در اختیارشان قرار گرفته، ارزش قائل اند و نمی خواهند این موهبت یگانه و تکرارناپذیر را هدر دهند. این یک دغدغه و دل مشغولی مقدّس است؛ (10) زیرا نشان دهنده بیداری و هوشیاری انسان و توجه وی به ارزش زندگی و آگاهی از زبانی است که یک زندگی بی هدف را تهدید می کند. (10)

غفلت و بی توجهی به این سؤال ها، آثار و عواقب زیان باری دارد که روزی گریبان انسان را خواهد گرفت، روزی که دیگر کاری از او ساخته نیست و زمان جبران سپری شده است.

کاروان رفت و تو در خواب و بیابان در پیش کی روی، ره زکر پرسی، چرکنی، چون باشی؟^۲

۲- حافظ.

۱- دیوان شمس، مولوی.

- 12- پاسخ به سوال های اساسی باید حداقل دو ویژگی داشته باشد ، آنها را نام ببرید ؟ **کاملاً درست و قابل اعتماد باشد - همه جانبه باشد**
- 13- چرا پاسخ هایی که به نیاز های برتر می دهیم باید کاملاً درست و قابل اعتماد باشند؟
- 14- چرا پاسخ هایی که به نیاز های برتر می دهیم باید همه جانبه باشند؟
- 15- چه کسی می تواند پاسخ صحیح به سوالات و نیاز های برتر انسان بدهد؟

مکاتب فکری مختلف از ابتدای تاریخ تا کنون، به این سؤال ها پاسخ هایی داده اند و امروزه نیز بیش از گذشته بازار این پاسخ ها داغ است، به همین جهت هم، سرگردانی انسان امروز از گذشته بیشتر شده است.^۱

پاسخ به سؤال های اساسی باید حداقل دو ویژگی داشته باشد :

الف) کاملاً درست و قابل اعتماد باشند: (زیرا هر پاسخ احتمالی و مشکوک نیازمند تجربه و آزمون است، در حالی که عمر محدود آدمی برای چنین تجربه ای کافی نیست، به خصوص که راه های پیشنهادی هم بسیار زیاد و گوناگون اند) **13**

14 (ب) همه جانبه باشد؛ به طوری که به نیاز های مختلف انسان به صورت هماهنگ پاسخ دهد؛ زیرا ابعاد جسمی و روحی، فردی و اجتماعی و دنیوی و اخروی وی، پیوند و ارتباط کامل و تنگاتنگی با هم دارند و نمی توان برای هر بُعدی جداگانه برنامه ریزی کرد). **14**

با توجه به این دو ویژگی کسی می تواند پاسخ صحیح این سؤال ها را بدهد که :

15 (۱- آگاهی کاملی از خلقت انسان، جایگاه او در نظام هستی، ابعاد دقیق و ظریف روحی و جسمی و نیز فردی و اجتماعی او داشته باشد.

۲- همچنین بداند که انسان ها، پس از مرگ، چه سرنوشتی دارند و دقیقاً چه عاقبتی در انتظار آنهاست). **15**

فعالیت کلاسی

الف- خیر - زیرا انسان آگاهی کاملی نسبت به همه موضوعات و جوانب خلقت خود ندارد و نمی تواند تمام با توجه به توضیحات، بررسی کنید که نیاز های دنیوی و اخروی خود را بشناسد و همچنین عمر انسان نیز محدود است

الف) آیا عقل انسان به تنهایی می تواند به این سؤال های اساسی پاسخ کامل و جامع دهد؟ چرا؟

ب) آیا انسان به تنهایی می تواند مسیر سعادت را طراحی کند؟ چرا؟ **خیر خداوند هدایت بشر را به واسطه پیامبران و امامان در دسترس آن ها قرار داده است تا آن ها بر اساس اندیشه خود به سرانجام هر عملی بیندیشند و تصمیم درست را انتخاب کنند**

فیلم : توانایی های عقل من تا چه اندازه است؟

شیوه هدایت خداوند

نکته ← **حقیقت این است که انسان به تنهایی قادر به پاسخگویی به نیاز های برتر خود نیست؛ اکنون این سؤال مطرح می شود که آیا خداوندی که در دستگاه عظیم خلقت به نیاز های طبیعی و غریزی انسان پاسخ داده، انسان را در وادی نیاز های برتر و متعالی سرگردان رها کرده است؟ یا او را در این زمینه نیز راهنمایی و هدایت نموده است؟**

16 (**خدای جهان، آفریدگاری حکیم است؛ نه تنها انسان، بلکه هیچ مخلوقی را بدون هدایت رها نکرده**

۱- برای آشنایی با برخی مکتب ها که بر اساس دانش بشری به این سوالات پاسخ داده اند و نتایج ناگواری در زندگی انسان ها داشته اند، به سایت گروه قرآن و معارف بخش «دانش تکمیلی» به آدرس <http://quran-dept.talif.sch.ir> مراجعه کنید .
توجه : مطالب بخش «دانش تکمیلی» صرفاً جهت توسعه اطلاعات دانش آموزان علاقه مند بوده و در آزمون های پایانی و یا آزمون های سرسری سؤالی از آن طراحی نخواهد شد.

16- اینک می گوئیم هدایت یک اصل عام و همگانی در نظام خلقت است به چه معناست؟

- 17- خداوند مخلوقات را چگونه هدایت می کند؟
 18- انسان با کمک کدام یک از سرمایه های خود درباره هر کاری تفکر میکند و آنرا انجام می دهد؟
 19- هدایت انسان توسط خداوند چگونه صورت می گیرد؟
 20- انسان چگونه راه صحیح زندگی را می یابد؟

است. او هر مخلوقی را برای هدفی معین خلق می کند و برای رسیدن به آن هدف، او را هدایت و راهنمایی می فرماید. پس هدایت، یک اصل عام و همگانی در نظام خلقت است. (16)

... قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَى
 كُلَّ شَيْءٍ حَلْفَهُ
 نَمْ هَدَىٰ

پروردگار ما همان کسی است که
 آفرینش هر چیزی را به او بخشیده،
 سپس [او را] هدایت کرده است.

پیام آیه: خداوند خالق تمام مخلوقات است و آنها را به سوی هدفی معین هدایت می کند

17 (خداوند همه مخلوقات را هدایت می کند، اما شیوه هدایت مخلوقات با یکدیگر متفاوت است. خداوند هر دسته از مخلوقات را، متناسب با ویژگی هایی که در وجودشان قرار داده هدایت می کند.) (17)
 انسان نیز که سرمایه های ویژه خود را دارد، شیوه هدایت مخصوص خود را داراست. (18)
 یکی از این سرمایه ها، (توانایی تعقل و تفکر و سرمایه دیگر قدرت اختیار و انتخاب اوست) انسان، ابتدا درباره هر کاری تفکر می کند، اگر تشخیص داد آن کار مفید است و او را به هدفش می رساند، آن را انتخاب می کند و انجام می دهد.

هدایت خداوند نیز از مسیر این دو ویژگی می گذرد؛ یعنی (خداوند برنامه هدایت انسان را از طریق پیامبران می فرستد؛ این برنامه که دربرگیرنده پاسخ به سوالات بنیادین است، توسط رسولان به مردم ابلاغ می شود تا انسان با تفکر در این برنامه و بی بردن به ویژگی ها و امتیازات آن با اختیار خود، این برنامه را انتخاب کند و در زندگی به کار بندد و به هدفی که خداوند در خلقت او قرار داده است برسد.) (19)
 20 (انسان با عقل خود در پیام الهی تفکر می کند و با کسب معرفت و تشخیص بایدها و نبایدها، راه صحیح زندگی را می یابد و پیش می رود) (20)

امام کاظم علیه السلام به شاگرد برجسته خود، هشام بن حکم فرمود:

21 («ای هشام، خداوند رسولانش را به سوی بندگان فرستاد (جز برای آنکه بندگان در پیام الهی تعقل کنند). کسانی این پیام را بهتر می پذیرند که از معرفت برتری برخوردار باشند) (و آنان که در تعقل و تفکر برترند). نسبت به فرمان های الهی داناترند) (و آن کس که عقلش کامل تر است، رتبه اش در دنیا و آخرت بالاتر است.) (21)
 22 (بنابراین با کنار هم قرار گرفتن عقل و وحی می توان به پاسخ سوال های اساسی دست یافت.) البته
 23 (انسان به علت دارا بودن اختیار می تواند راه های دیگری را نیز برگزیند. اما چنان که گفته شد، چون هر

22- چگونه می توان به پاسخ سوال های اساسی دست یافت؟

23- چگونه انسان زیان می کند و با دست خالی به سرای آخرت می رود؟

۱- سوره طه، آیه ۵۰.

۲- به طور مثال، زینور غسل که ساختمان بدنی ویژه ای دارد و برای تولید عسل باید مکان مخصوصی تهیه کند، خداوند او را هدایت

می کند تا آن کندوی مخصوص را بسازد (سوره نحل، آیه ۶۸).

۳- اصول کافی، کلینی، ج ۱، ص ۱۹.

21- طبق سخن امام کاظم ع به هشام بن حکم به سوالات زیر پاسخ دهید؟

الف- خداوند رسولانش را برای چه به سوی بندگان فرستاد؟

ب- چه کسانی بهتر پیام الهی را می پذیرند؟

ج- چه کسانی نسبت به فرمان های الهی داناترند؟

د- چه کسی رتبه اش در دنیا و آخرت بالاتر است؟

برنامه دیگری غیر از برنامه خداوند نمی تواند پاسخ درستی به آن نیازها بدهد، انسان زبان خواهد کرد و با دست خالی به دیار آخرت خواهد شتافت و در آنجا زبان خود را مشاهده خواهد کرد. (23)

تکمیل کنید

اگر خداوند به سؤال های اساسی انسان پاسخ ندهد و او را رها کند، انسان در قیامت می تواند بگوید :

از آنجایی که تو (بخداوند) خود ما را رها کردی و برای ما راهنمایی نفرستادی که به سوالاتمان پاسخ دهد ، به این خاطر همراه شدیم ، اگر یک پیامبر می فرستادی از او اطاعت می کردیم

خداوند، در قرآن کریم درباره تمام و کامل شدن حجت الهی با فرستادن انبیا فرموده است :

رُسُلًا مُّبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِيَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ ۗ ...

رسولانی [را فرستاد که] بشارت دهنده و بیم دهنده باشند، تا بعد از آمدن پیامبران، برای مردم در

مقابل خداوند، دستاویز و دلیلی نباشد

خداوند با فرستادن پیامبران . . . راه . . . اعتباری و پنهان گیری . . را بسته است و حجت را بر

بندگان تمام کرده است.

پاسخ سؤالات شما^۲

شاید این سؤال پیش بیاید که : انسان امروزی چقدر به دین و پیام آسمانی نیازمند است؟ به عبارت دیگر : آیا آن نیازهایی که انسان های گذشته را به سوی خدا و دین الهی می کشاند، همچنان پابرجاست؟

با نگاهی به سرنوشت انسان معاصر و شرایط کنونی او درمی یابیم که نه تنها آن نیازهای بنیادین قوی تر و جدی تر از گذشته پابرجاست، بلکه اگر انسان امروز به خدا و پیام الهی روی نیاورد، سرنوشت خطرناکی در انتظار اوست.

در قرن های هفدهم، هجدهم و نوزدهم که علوم تجربی در غرب پیشرفت کرد، چنین تصور می شد که می توان با کمک این علوم به نیازهای برتر انسان پاسخ گفت. اما هر قدر که علم پیش می رفت، انسان احساس می کرد که نیازهای بنیادینش همچنان بی پاسخ مانده است. انسان امروزی می بیند که آرامش درونی اش کاهش یافته، هدف متعالی زندگی وی گم شده، ظلم و بی عدالتی گسترش یافته، دانش و تکنولوژی در خدمت اهداف ضد انسانی صاحبان زر و زور قرار گرفته، جهان به دو قطب محروم (با جمعیتی بسیار زیاد) و ثروتمند (با جمعیتی اندک) تقسیم شده است، سلاح های مخرب با قدرت

۱- سوره نساء، آیه ۱۶۵.

۲- این قسمت صرفاً جهت توسعه اطلاعات دانش آموز است و در امتحانات پایانی و آزمون های ورودی دانشگاه سوالی از آن طرح نمی شود.

تخریبی فوق العاده جان انسان‌های مظلوم و بی دفاع را به راحتی می‌گیرد، انواع مواد مخدر در شکل‌های مختلف در دسترس افراد قرار گرفته، فسادهای گوناگون اخلاقی رواج یافته و استفادهٔ ابزاری از زن، ارزش انسانی زنان را تنزل داده است.

اگر از ظاهر ترین شدهٔ زندگی انسان امروز عبور کنیم و به واقعیت درونی آن برسیم، رنج بزرگ او را مشاهده می‌کنیم. انسان امروزی دریافته است که علم با همهٔ فایده‌ها و خوبی‌هایش، به تنهایی نمی‌تواند او را از بحران‌های بزرگ رهایی بخشد و به نیازهای اساسی‌اش پاسخی مناسب دهد. همین امر، انسان را برانگیخته است تا بار دیگر به خدا و دین روی آورد و رهایی از سرگردانی را در بازگشت به دین جست‌وجو کند. در نتیجه، انسان امروزی بیش از گذشته به پیام الهی احساس نیاز می‌کند. خوب است بدانیم که اکنون ترجمهٔ قرآن کریم به زبان انگلیسی از پرفرآرترین کتاب‌هاست و شمار کسانی که در اروپا به دین اسلام می‌گروند، بیش از سایر ادیان است.^۱

اندیشه و تحقیق

خیر - زیرا سلیقه و احساسات تا جایی قابل اعتماد است که به راه تکامل

خداوند ای وارد نکند. اگر این سلیقه با قانون تکامل ابعاد معنوی در تضاد باشد باید منتظر عواقب آن باشیم، هر برنامه‌ای غیر از برنامه خداوند نمی‌تواند پاسخ درستی به ما دهد

۱- آیا انسان می‌تواند پاسخ دادن به نیازهای برتر را نادیده بگیرد و براساس ضرب‌المثل «هرچه

پیش آید، خوش آید» رفتار کند؟ چرا؟ خیر- زیرا فرصت عمر یکبار در اختیار انسان قرار می‌گیرد و روزی فرا می‌رسد که آن روز قادر به انجام کاری نخواهیم بود

۲- آیا می‌توانیم پاسخ به نیازهای برتر را به احساسات شخصی و سلیقهٔ فردی واگذار کنیم؟

چرا؟

۳- قرآن کریم خطاب به پیامبر اکرم ﷺ می‌فرماید: «همانا ما این کتاب را به حق برای مردم

بر تو نازل کردیم. پس هر که هدایت یافت، خودش سود کرده و هر که گمراه شد، تنها به زیان خود

این آیه هم به این مسأله می‌پردازد که خدا برنامه هدایت انسان را

توسط پیامبران ارسال می‌کند تا انسان با تفکر در آن و با اختیار آن را انتخاب کند

و هم به این نکته توجه می‌دهد که انسانی که برنامه‌ای غیر از برنامه خدا را

برمی‌گزیند ضرر می‌کند و قرآن وی را ناسپاس می‌خواند

این آیه به کدام یک از مفاهیم درس اشاره دارد؟

۴- شعر زیر با کدام یک از نیازهای برتر انسان مرتبط است؟ چرا؟

مرد خرمند هنر پیشه^۲ را عمر دو بایست در این روزگار

تا به یکی تجربه آموختن با وگرنی تجربه بدون به کار^۳

کشف راه درست زندگی - به اعتقاد شاعر انسان باید دو عمر داشته باشد، در عمر اول راه‌های مختلف را تجربه کند

و راه درست را انتخاب کند و در عمر دوم به کار بیند. اما حال که این امکان وجود ندارد پس باید با انتخاب برنامه‌ای درست

از منبعی مطمئن به گونه‌ای زندگی کند که در پایان عمر آرزویی نکند که کاش عمری دوباره می‌داشت تا از نو انتخاب مسیر می‌کرد

و خطاهایش را جبران می‌نمود

۲- سورهٔ زمر، آیهٔ ۴۱.

۳- هنرپیشه: کاردان و با فرهنگ.

۴- سعدی.